

Kapittel 8

Seierstad 7 – Hulveier og dyrkningsspor fra bronsealder til middelalder

Magne Samdal og Susanne Pettersson

Innledning og sammendrag

Undersøkelsen på lokalitet Seierstad 7 på Seierstad søndre, 2035/1 og 3, ble utført i perioden 23. mai til 9. juni 2006 (Pettersson 2007a). Lokaliteten lå i planteskog 150 meter nordøst for Seierstad 6 mellom Hedrumveien (Fv205) og E18 (figur 6.1 og 8.1). Det ble utført 40 dagsverk, ryddet 3000 m² og sjaktet 100 m² i området.

Ved registreringene i 2003 ble det funnet spor etter åtte hulveifar på Seierstad 7. På den nærliggende lokaliteten Seierstad 9 ble det samtidig påvist en steinpakning som ble ferdig undersøkt i løpet av registreringsperioden (Rødsrud 2003). Steinpakningen ble datert til 3205 BP±80, cal 1590–1400 BC, T-16665 (Gjerpe 2005e:47).

Målsettingen med undersøkelsen på Seierstad 7 var å datere hulveiene ut fra stratigrafiske relasjoner til strukturer og kulturlag samt påvise veienes konstruksjonselementer. Forholdet mellom hulveiene og andre kulturminner i nærområdet (lokalitet 6, 8 og 9) skulle også undersøkes. For å avklare dette skulle deler av området flateavdekkes og en eller flere hulveier snittes (Gjerpe 2005e:47). Ut fra registreringene ble det estimert funn av åtte hulveier og fire øvrige strukturer innenfor et 500 m² stort område (Gjerpe 2005e:48).

Ved undersøkelsen i 2006 ble det påvist 15 hulveier, tre rydningsrøyser, to nedgravninger og to hulveilignende åkerhakk (figur 8.2). Fire av hulveiene og åkerhakkene lå utenfor undersøkelsesområdet, og er følgelig bare registrert. Det ble totalt samlet inn 10 kullprøver og 10 mikromorfologiske prøver relativt jevnt fordelt mellom hulveier og øvrige strukturer. Alle kullprøvene ble vedartsanalysert og åtte ble datert. Av de mikromorfologiske prøvene ble én analysert. Det ble gjort 11 gjenstandsfunn med metall-detektor på stedet, men alle funnene ble tolket som rester etter nyere tids aktivitet.

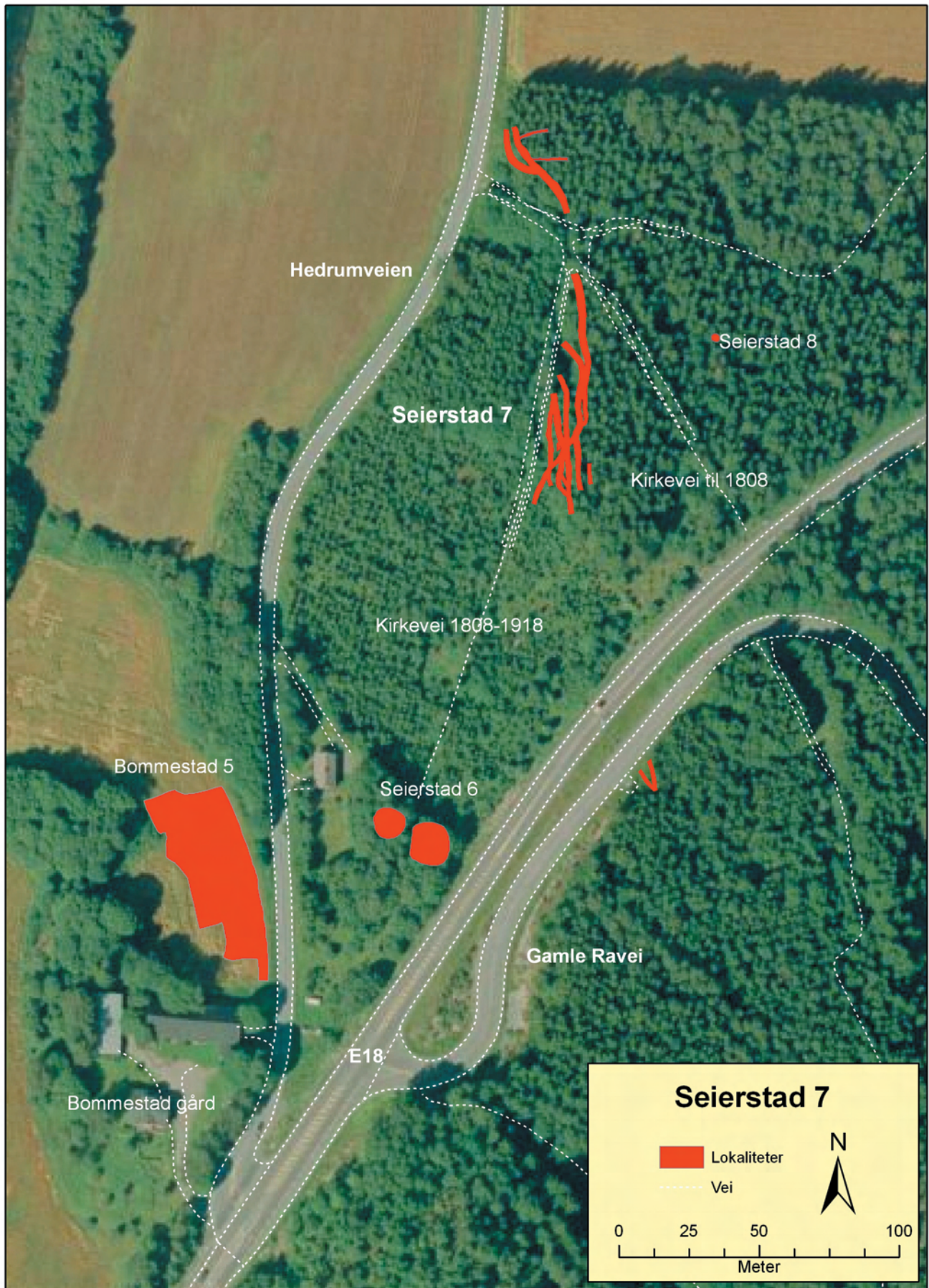
En nøyaktig datering av hulveiene på Seierstad 7 var vanskelig å foreta, men på grunnlag av stratigrafiske relasjoner og en rekke radiokarbonprøver er det postulert en bakre datering av veiene til yngre bronsealder. Det ble derimot påvist spor etter flere faser av rydning/dyrking i området fra senneolitikum/eldre bronsealder og fremover i tid. Dateringer fra rydningsrøyser, kulturlag og nedgravninger samt mikromorfologiske prøver fra nærliggende lokaliteter gir et godt og utfyllende bilde av stedets kronologi og bruk.

Prøvene fra undersøkelsen er katalogisert under museumsnr. C55552/1–2.

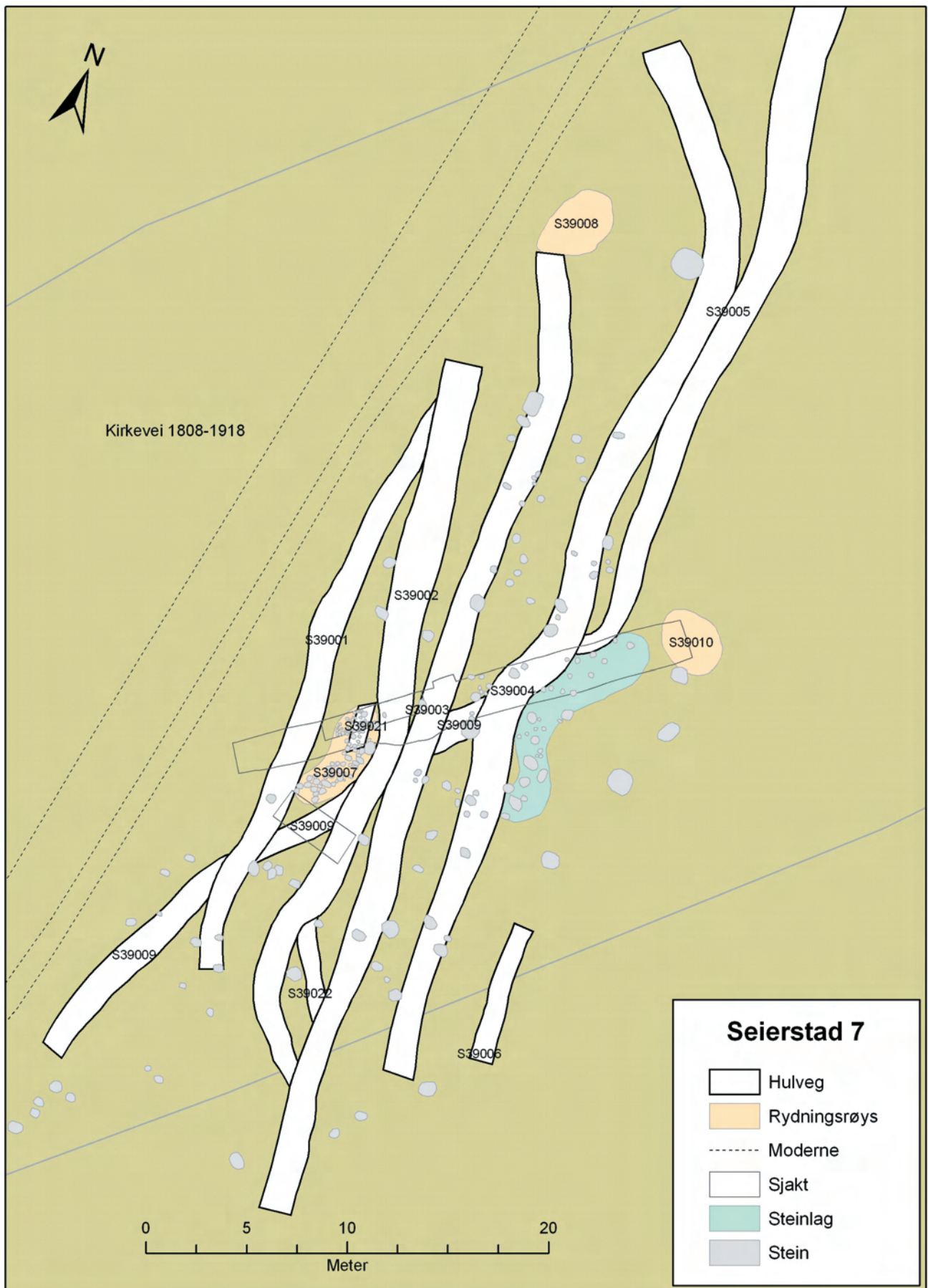
Beliggenhet og topografi

Undersøkelsesområdet lå i nordvest-hellende planteskog 150 meter nordøst for Seierstad 6 mellom Hedrumveien (Fv205) og E18. Nord for lokaliteten stopper hulveisystemet mot dyrket mark på 15–20 meter over havet, og mot sør avgrenses lokaliteten av moderne veier og åkermark 30 meter over havet. To av hulveisløpene ble funnet igjen på motsatt side av E18 like sør for Gamle Ravei 40 meter over havet (figur 8.2). Hulveiene på lokaliteten lå i tilknytning til flere moderne veier gjennom området, blant annet kirkeveien fra 1808–1918 som også passerer lokalitetene Seierstad 6 og 9. Inngrep i forbindelse med de moderne veisystemene samt senere tids dyrking og hogst innenfor undersøkelsesområdet, har skadet hulveiene, men de bevarte restene viser en oppdeling fra et felles veiløp i nord til to veiløp mot sør. Det ene fortsetter nedover Lågens dalgang sørover mens den andre leder opp mot raet i vest (figur 8.1).

At hulveier opptrer i nærhet av veier med historisk belegg er vanlig, og for å kunne påvise hulveier tar en ofte utgangspunkt i eldre kartmateriale. Såvel veier som stedsnavn med tilknytning til ferdselsveier eller møteplasser kan bidra til en lokalisering (Gansum 2002:14, 21). En forutsetning for at en hulvei skal dannes, er at det finnes sedimentmateriale som

Figur 8.1: Oversikt over nærområdet rundt Seierstad 7. Illustrasjon: Magne Samdal.
 Figure 8.1: The area around Seierstad 7. Illustration: Magne Samdal.

Figur 8.2: Strukturer og sjakter på Seierstad 7. Illustrasjon: Magne Samdal.

Figure 8.2: Plan of identified features and trenches at Seierstad 7. Illustration: Magne Samdal.

kan transporteres bort gjennom slitasje og erosjon. Dette skjer først og fremst i hellende terreng der silt, sand og leire dominerer undergrunnen, noe som også gjorde seg gjeldende på Seierstad 7.

Metode

Lokaliteten ble undersøkt ved hjelp av manuell grovrensing, sjaktgraving og avtorving samt sjaktgraving med maskin. Grovrensingen ble utført av to til fire arkeologer med krafser, og avtorvingen ble foretatt av to til fire arkeologer med krafser og graveskje. At avtorvingen ble gjort for hånd, skyldes dels lokalitetens beskaffenhet med hulveier og potensielle sårbare strukturer/konstruksjonselement og dels logistiske utfordringer med tanke på oversikt/rydding av lokaliteten, tilgang på gravemaskin og øvrig prøvetaking.

Når undersøkelsene startet, var granskogen på lokaliteten akkurat felt, og mye tid gikk med til rydding av lokaliteten og merking av hulveisløpene. Samtidig med ryddingen og før sjaktingen startet, ble området undersøkt med metallsøker og magnetometer. Bruk av metalldetektor (Arne Schau, Norsk metaldetektorforening) er en velprøvd metode ved hulveiundersøkelser. Gjennom å lokalisere og datere funn i tilslutning til veiene, kan en få en pekepinn på datering av disse.

Magnetometer har ikke tidligere blitt anvendt for lokalisering av hulveier i Norden. Metoden har derimot blitt benyttet i forbindelse med undersøkelser av en svensk vei fra 1700-tallet. Ettersom metoden fungerte meget bra her, ble den ansett til å være et brukbart verktøy ved en hulveiundersøkelse (Gansum 2002:21). Men i likhet med andre magnetometerundersøkelser innenfor nærområdet, viste metoden seg ikke brukbar i det aktuelle miljøet, da berggrunnen og løse steiner/blokker inneholdt for mye naturlig magnetisme til å gi et bilde over menneskelig aktivitet i området (Smekalova 2006).

Sjakt 1 på ca. 5,2 x 1 meter (nordøst-sørvest) ble håndgravd gjennom en rydningsrøys/steinpakning (S39007) mellom to hulveier (S39001 og S39002). Et område på 100 m² like sør for sjakt 3 ble avtorvet for hånd, og en rydningsrøys (S39008) ble rensset frem manuelt. Denne delen av undersøkelsen ble utført for å identifisere og tolke mulige konstruksjoner i forbindelse med hulveiene. Det ble gravd en mindre prøvesjakt med maskin (sjakt 2) før en åpnet hovedsjakten (sjakt 3). Sjakten ble gravd i tynne lag med maskin med flatt skjær etterfulgt av manuell rensing av en eller to arkeologer for lettere å kunne oppdage strukturer og konstruksjonsdetaljer (figur 8.3).

Tanken bak sjaktplasseringen var å kunne snitte så mange hulveier som mulig gjennom en felles sjakt for på den måten å vise relasjonene mellom de ulike veiløpene samt relasjon mellom veiløp og andre strukturer i området (figur 8.4).

Strukturer

Ved den arkeologiske undersøkelsen ble det påvist 15 hulveifar, tre rydningsrøys, to nedgravninger og to åkerhakk. Fire av hulveifarene, en rydningsrøys og begge åkerhakkene lå like utenfor undersøkelsesområdet, og er derfor bare beskrevet og innmålt.

Hulvei

For å øke muligheten for å sammenligne resultatene med andre lokaliteter med hulveier, har terminologien fra Hulveiprojektet i Vestfold blitt benyttet i denne beskrivelsen. Ifølge denne kan samtlige hulveier på Seierstad 7 klassifiseres som smale med U-form, noe som for eksempel utelukker kjøring med vogn (Gansum 2002:17, 30–31). Av de snittede hulveiene hadde to et diffus og humusholdig bunnlag (nedre grenseflate) mens fem hadde en tydelig bunn med mye sand og grus.

Hulveiene varierte i lengde og orientering samtidig som det var vanskelig å utskille enkelte veier i et bredt forgrenet men sammenhengende system. De undersøkte hulveiene var fra 4,5 til 55 meter lange, 0,8 til 2,8 meter brede og 0,1 til 0,5 meter dype. Til sammen utgjør de trolig to ferdselsløp som løper sammen til ett i den nordlige delen der den trolig har fulgt Lågens dalgang videre nordover. På det meste fordeler det seg på fem mer eller mindre parallelle hulveier. Om veiløpene har blitt brukt samtidig eller om det er snakk om en suksessiv favorisering av nye løp på grunn av slitasje (veien har blitt for dyp?), er vanskelig å si.

En av hulveiene, S39014, ble definert som usikker, da manglende grusholdig bunnlag skilte den ut fra resten av hulveiene i området. Bunnlaget i strukturen bestod av et flersjiktig humusholdig sandlag med diffuse kanter. Strukturen var heller ikke synlig på bakkenivå, men ble kun påvist i profilet.

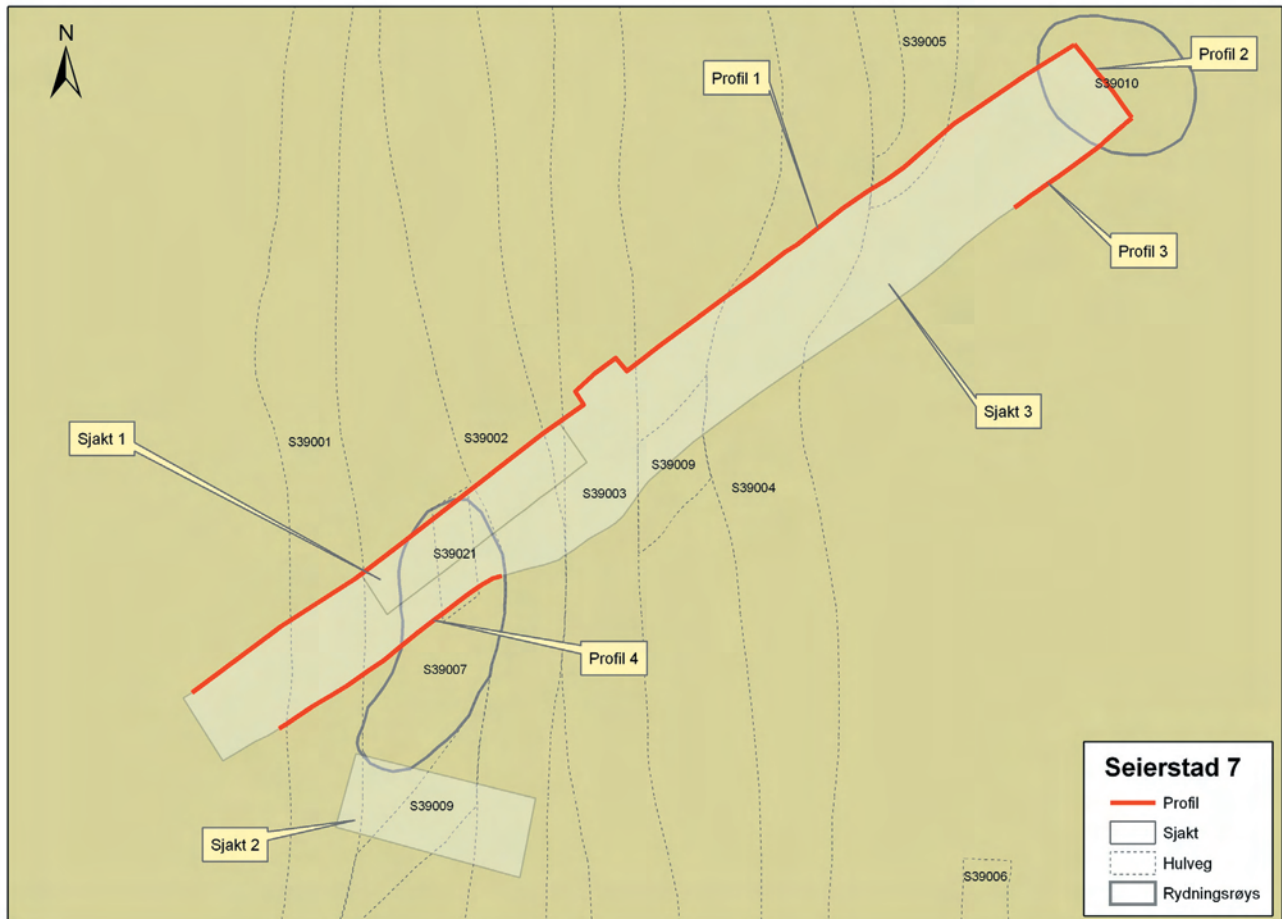
Rydningsrøys

Rydningsrøysene på stedet var forholdsvis flate og kan også refereres til som steinpakninger. Tre røys ble tolket som rester etter dyrking i området mens øvrige steinansamlinger ble vurdert til å være naturlige forekomster og utplukket stein fra hulveiene. De utplukkede steinene forekom hyppigst i den kileformede delen av ryggen mellom to hulveier og inntil den østre kanten av hulveisystemet (figur 8.2).

Figur 8.3: Øverste bilder ser en del av hulveisløpene på Seierstad 7. Foto tatt mot sørvest og sør. I midten til venstre ser en rydningsrøysa S39007, foto tatt mot sørvest. Midten til høyre: rydningsrøysa S39008, foto tatt mot sørvest. Nederst venstre ser en arbeidet med rensing av profil 1 i sjakt 3. På bildet ser vi Carina Julo, Malin Aasebøe, Susanne Pettersson og Josephine Rasmussen. Bildet er tatt mot sørvest. Nederst til høyre: detaljbilde av profil 1 og hulveien S39002. Bildet tatt mot vest.

Figure 8.3: Above, left and right: Part of the sunken road complex at Seierstad 7 (photos facing southwest and south). Middle row, left: Clearance cairn S39007 (photo facing southwest). Right: Clearance-cairn S39008 (photo facing southwest). Bottom, left: Carina Julo, Malin Aasebøe, Susanne Pettersson and Josephine Rasmussen cleaning Section 1 in Trench 3 (photo facing southwest). Right: Detail of Section 1 and the sunken road S39002 (Photo facing west).

Figur 8.4: Oversikt over sjakter og profiler på Seierstad 7. Illustrasjon: Magne Samdal.
 Figure 8.4: Plan of trenches and sections at Seierstad 7. Illustration Magne Samdal.

Den største røysa (S39007) var nærmest halvmåneformet 5,6 meter lang (nordøst-sørvest) og 2–3 meter bred bestående av et lag med 0,2–0,5 meter store steiner. I profil opptrer røysa som et 3 meter bredt steinlag sammenblandet med et humusholdig kullrikt sandlag som kan være et resultat av rydning eller dyrking. Røysa hadde en største tykkelse på 0,5 meter (figur 8.3).

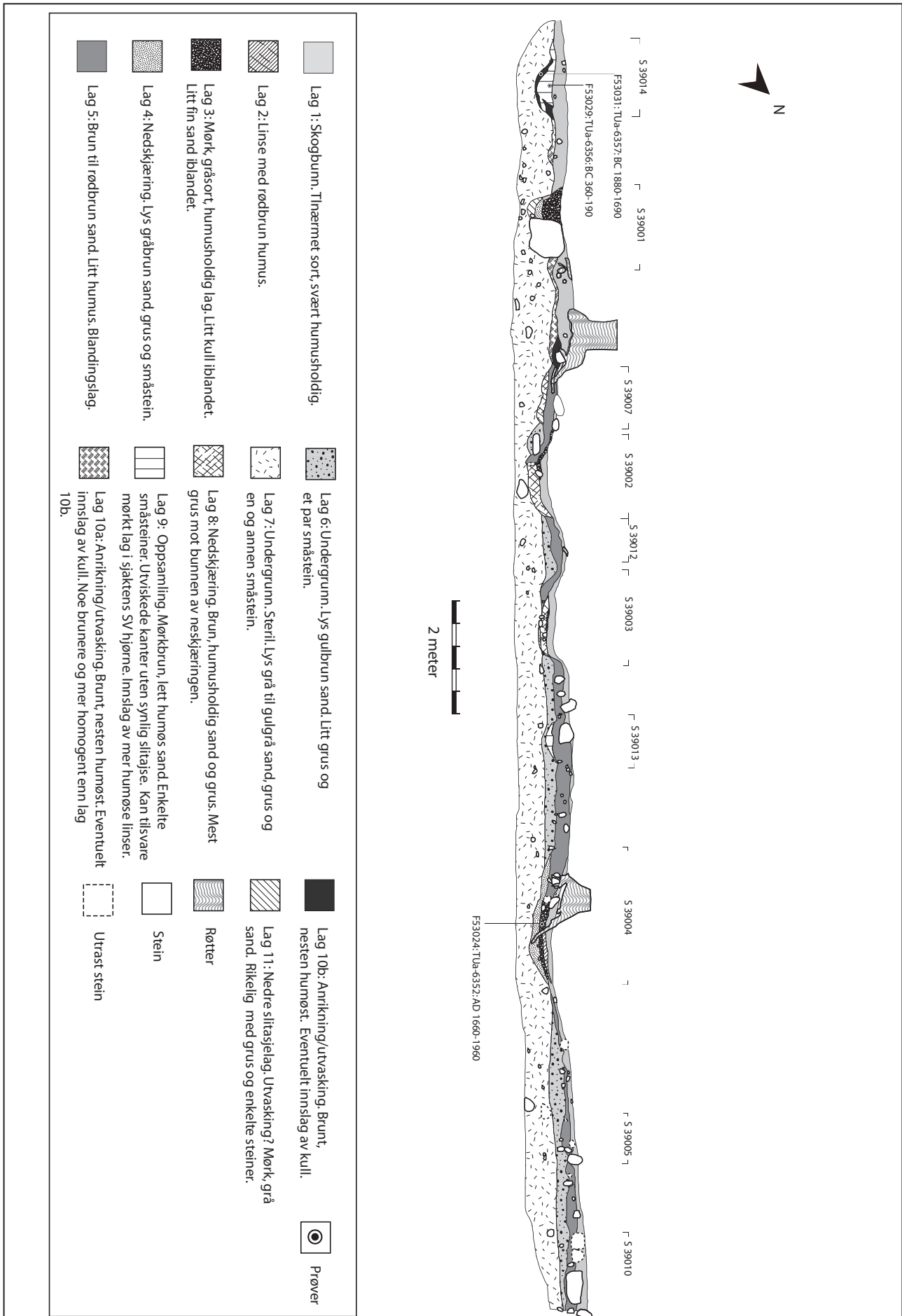
Den andre røysa (S39010) var oval, med en kompakt og tydelig struktur med største tverrmål på 3,5 meter. Røysa hadde en største tykkelse på 0,6 meter og bestod av 0,1–0,6 meter store steiner med en stor overvekt av 0,3 meter stor stein. Strukturen ble definert ut fra de påførte steinene, som fordelte seg på to lag. Et øvre nærmest sort humusholdig skogbunnslag og et mørkt brunt, lett humusholdig blandet sandlag. I profil viste røysa seg å være oppbygd rundt flere jordfaste steiner, og den overlappet delvis en nedgravning med ukjent funksjon (S39022). Overgangen mellom røysa og nedgravningen var utydelig, da også nedgravningen inneholdt mye stein.

Den tredje røysa (S39008) lå utenfor undersøkelsesområdet og ble bare rensket frem i plan. Den var nærmest oval 2,8–4,2 meter i diameter (nord-sør), 0,4

meter høy og bestod av 0,1–0,4 meter store steiner. Midtpartiet ble markert av en tettere lagt, nærmest rund kjerne på ca. 1 meter i diameter. Strukturen ble opprinnelig tolket som del av en veikonstruksjon, men etter fremrensning ble den omtolket til å være en rydningsrøys. Formen og den flate yten peker mot en godt overlappet forhistorisk rydningsrøys (figur 8.3).

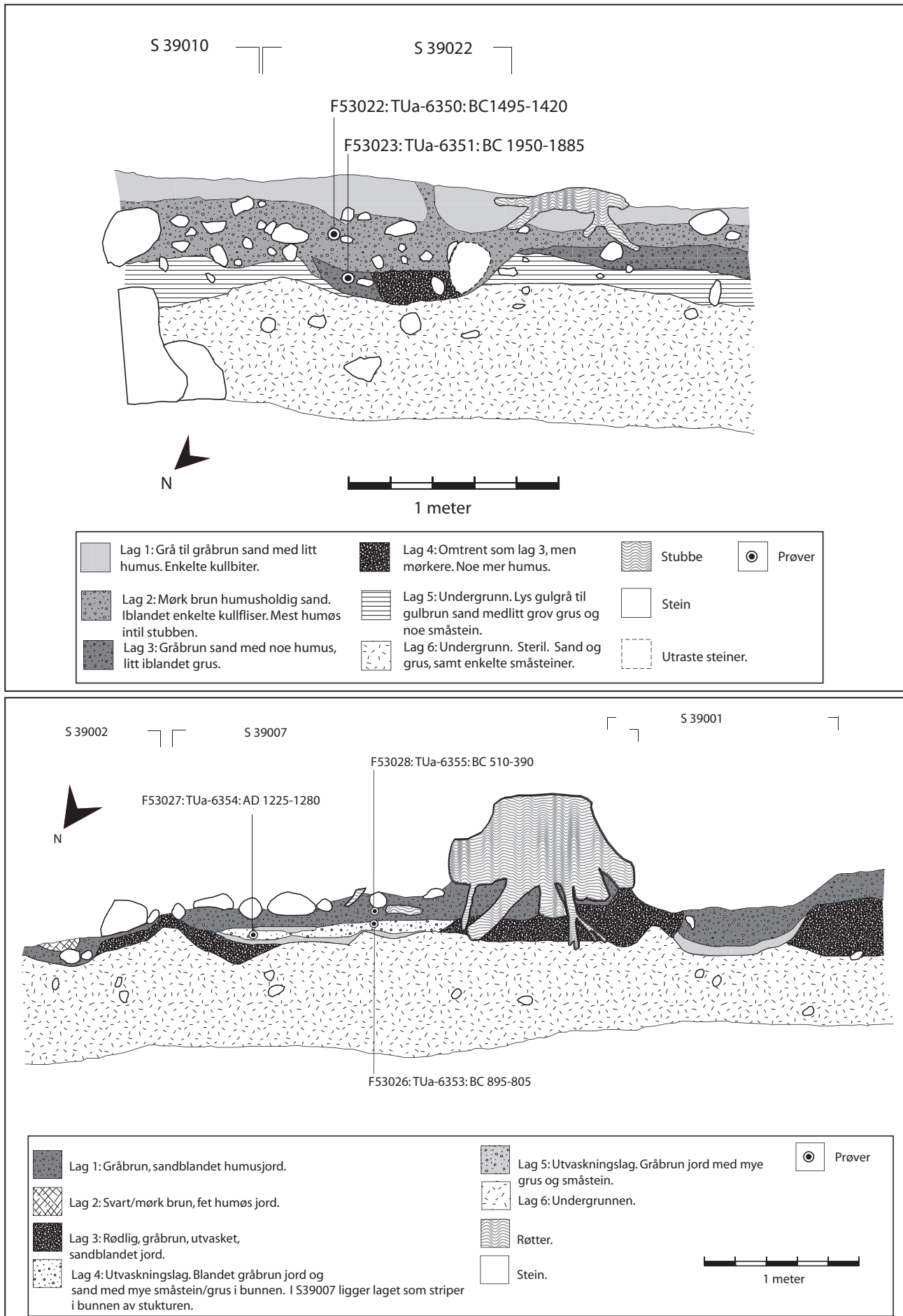
Nedgravninger

Nedgravningene var fra 0,8 til 1,5 meter brede i profilen og fra 0,5 til 0,6 meter dype under markoverflaten. Begge nedgravningene ble påvist under rensing av sjaktprofiler. Den ene (S39013, Sjakt 3/profil 1, figur 8.5) liknet en hulvei i profilen, men mangler det grusholdige bunnplanet som flere av hulveiene hadde. I likhet med den usikre hulveien S39014 bestod denne av et flersjiktig humusholdig sandlag med diffuse kanter. Utydelige kanter kan henge sammen med en suksessiv utvasking over lang tid eller en intensiv utvasking over en kortere periode. Den andre nedgravningen (S39022, sjakt 3/profil 3) ble definert av et brunsort humusholdig lag med sand, grus, småstein og kull. Strukturen ble påtruffet helt inntil og delvis under rydningsrøys S39010 (figur 8.6). Overgang mellom nedgravning og røys var utydelig, da

Figur 8.5: Tegning av profil 1 i Sjakt 3. Rentegning: Hilde Sofie Frydenberg/Magne Samdal.

Figure 8.5: Drawing of Section 1 of Trench 3. Re-drawing: Hilde Sofie Frydenberg/Magne Samdal.

Kontekst	F-nr	S-nr	ID	Materiale	Datering BP	Kalibrert alder ett sigma
Nedgravning	F53022	S39022	TUa-6350	Bjørk, furu, hassel, eik	3175±35	BC1495-1420
Nedgravning	F53023	S39022	TUa-6351	Eik	3575±25	BC1950-1885
Rydningrøys	F53028	S39007	TUa-6355	Bjørk, furu, hassel	2365±30	BC510-390
Hulvei ?	F53031	S39014	TUa-6357	Bjørk, hassel	3460±35	BC1880-1690
Hulvei	F53029	S39014	TUa-6356	Bjørk, hassel, alm, ask, furu	2190±40	BC360-190
Hulvei	F53027	S39011	TUa-6354	Bjørk, furu	760±35	AD1225-1280
Hulvei	F53026	S39011	TUa-6353	Bjørk, Furu	2695±40	BC895-805
Hulvei	F53024	S39004	TUa-6352	Bjørk, hassel, furu	185±35	AD1660-1960
Steinpakning	K-25/reg	S199	T-16665	Bjørk, nøtteskall	3205±80	BC1610-1400

Tabell 8.1: Dateringer fra strukturer på Seierstad 7.

Table 8.1: Radiocarbon dated structures at Seierstad 7.

begge strukturene inkluderte et mørkt brunt humusholdig sandlag og rikelig med småstein.

Andre elementer, prøver og funn

10 kullprøver og 10 mikromorfologiske prøver ble samlet inn fra hulveier (12 stk.) og øvrige strukturer (8 stk.) på lokaliteten. Nesten alle kullprøvene omfattet mer enn ett treslag. Bjørk fantes i åtte prøver, furu i syv og hassel i fem. Syv prøver inneholdt minst to sorter og en prøve inneholdt fem ulike treslag (tabell 8.1).

En mikromorfologisk prøve har blitt analysert. Prøven fra hulvei S39001 (F53019) viser at veien har blitt gjenfylt raskt, og at det ikke finnes sikre bevis for forekomst av gjødsel. Dette blir tolket som at veien ikke har vært brukt som krøttersti (Macphail 2007).

Det ble funnet 11 gjenstander på stedet ved hjelp av metalldetektor (Arne Schau/Norsk metalldetektorforening). Ingen av funnene er katalogisert da de er vurdert å være rester etter nyere tids aktivitet i området. To hesteskøssømmer antyder at hulveiene kan ha fungert som rideveier uten at dette ble bekreftet av mikromorfologiske analyser. Et sparsomt funnmateriale kan dog indikere en eldre datering av hulveiene med mindre bruk av gjenstander av metall eller en kort anvendelsesperiode av veiene.

Analyseresultatene fra Seierstad 7 og 6 samt dateringen fra lokalitet 9 (Gjerpe 2005e:47) gjør det mulig å tolke deler av områdets kronologi og bruk. Åtte kullprøver ble sendt til datering. De fordelte seg på en datering til senneolitikum, to til eldre bronsealder, en til yngre bronsealder, to til førromersk jernalder, en til middelalder og en til nyere tid (tabell 8.1). Den eldste dateringen på lokaliteten kommer fra bunnlaget fra nedgravningen S39022 (TUa-6351). En senneolittisk datering som til tross for eventuell høy egenalder på eik, viser at området ble tatt i bruk senest ved begynnelsen av bronsealderen (figur

8.6). Denne tolkningen forsterkes av at en prøve fra et overliggende lag i samme struktur ga datering til eldre bronsealder (TUa-6350). Også dateringer fra steinpakningen på lokalitet 9 viser til bruk av området i bronsealder (Gjerpe 2005e:47).

De eldste dateringene kommer fra strukturer som i felt er tolket som eldre enn hulveiene. Et unntak er en datering fra en struktur som i felt ble tolket som en hulvei (S39014). Denne ga datering til begynnelsen av bronsealder (TUa-6357). Men den avvikende formen og det at den ikke var synlig i overflaten samt relasjoner til øvrige dateringer, tyder på at dette er en eldre struktur med ukjent funksjon (figur 8.5). En datering av fyllmassen høyere opp i strukturen ga en datering til førromersk jernalder (TUa-6356).

Fra dyrkingslaget under steinkonsentrasjonen i rydningsrøys S39007 ble det tatt ut en prøve som dateres til førromersk jernalder (TUa-6355). I felt ble dyrkingslaget tolket som samtidig eller yngre en hulveiene, men etter en kritisk undersøkelse av stratigrafien må en konkludere med at det ikke er et sammenhengende kulturlag mellom dyrkingslaget og de tilliggende hulveiene (figur 8.6).

Rikelig med kull i og under torven ble i felt tolket som en indikasjon på svibruk i området, og det relativt tykke kulturlaget (lag 1, figur 8.5) som var utbredt på stedet, skulle representere en periode med dyrking. Et tilsvarende kulturlag, men med usikker relasjon til resten av området, har blitt datert til førromersk jernalder (TUa-6355). Flere dateringer til bronsealder kan tyde på at området har vært ryddet for beite eller dyrking i løpet av denne tiden. Beitedrift i området er delvis bekreftet gjennom en mikromorfologisk analyse av haugfyllen på gravene på Seierstad 6. Prøven viste at det er tatt torv fra beitemark som må være eldre en gravens datering til romersk jernalder (Gjerpe og Østmo, kapittel 4 dette bind).

En undersøkt nedgravning med usikker funksjon (S53013) og en usikker hulvei (S53014) hadde en likeartet fyllmasse i form av et flersjiktig humusholdig sandlag med diffuse kanter. Utydelige kanter kan dannes gjennom en suksessiv utvasking over tid eller en intensiv utvasking under en kortere periode. I og med dateringen av den usikre hulveien til eldre bronsealder, virker den første forklaringen mest relevant.

Øvrige dateringer fra hulveiene gir ikke noe entydig bilde. Av fire dateringer ga en yngre bronsealder, en førromersk jernalder, en middelalder og en nyere tid. Dette viser tydelig at prøvetaking fra bunnlag/fyllmasse ikke er en brukbar metode for å datere hulveier, da vi ikke har kontroll på hva vi daterer i disse tilfellene. Et eksempel på dette er to dateringer fra samme lag i samme struktur (S39011). Dateringene herfra ga yngre bronsealder og middelalder, det vil si et sprik i tid på 2000 år!

Det virker rimelig å anta at dateringene av strukturer som tydelig er stratigrafisk eldre enn hulveiene gir en indikasjon på en bakre datering av hulveiene til yngre bronsealder, mens øvrige daterte strukturer sammen med steinpakningen på Seierstad 9 viser en gryende aktivitet i området i løpet av eldre bronsealder.

Oppsummering og konklusjon

Ved undersøkelsen av Seierstad 7 i perioden 23. mai til 9. juni 2006 ble det påvist 22 strukturer fordelt på 14 hulveier, en usikker hulvei, tre rydningsrøyser, to nedgravninger og to hulveilignende åkerhakk. Fire av hulveiene og åkerhakkene lå utenfor undersøkelsesområdet og er følgelig bare registrert.

Analyseresultatene fra Seierstad 6 og 7 samt dateringen fra lokalitet 9 (Gjerpe 2005e:47) gjør det mulig å tolke deler av områdets kronologi og bruk. Radiokarbonprøver fra bunnlagene i hulveiene derimot har ikke gitt brukbare data, så her må en støtte seg på andre dateringer og relasjoner. At det er vanskelig å datere en hulvei er et velkjent problem. De vanligste metodene for å prøve å tidfeste strukturer er å utgå fra kulturmiljø, stratigrafiske relasjoner og/eller funnmaterialet (Gansum 2002). Det var derimot ikke mulig å skille ut klare relasjoner mellom kulturlag og hulveiene i området. Om hulveiene hadde skåret lag eller om lagene hadde blitt akkumulert etter anleggelse av veiene, var meget vanskelig å avgjøre på grunn av slitasje i veiløpene. De aktuelle hulveiene var heller ikke direkte relatert til noen daterte strukturer, men det ene hovedløpet ser ut til å gå mot lokalitetene Seierstad 6 med gravhauger og Seierstad 9 med rydningsrøys som har blitt datert til eldre jernal-

der og bronsealder (Gjerpe 2005e, Gjerpe og Østmo kapittel 4 dette bind).

Det de stratigrafiske relasjonene på Seierstad 7 kunne fortelle var at området har blitt brukt til ulike aktiviteter over et langt tidsrom. De strukturerne som i felt ble tolket som eldre enn hulveiene fikk datering til senneolitikum og eldre bronsealder. Prøver fra en nærliggende rydningsrøys på Seierstad 9 ga også datering til eldre bronsealder, og viser at området har blitt ryddet tidlig. I felt ble området tolket som forhistorisk beitemark og dyrkingsmark, en virksomhet som ble antatt å være etablert gjennom avsviing en tid etter at hulveiene ble tatt i bruk. Det ble påvist rikelig med kull i et lag som strakk seg over hele lokaliteten. Et relativt tykt kulturlag (lag 1) som også var utbredt på stedet, skulle representere en periode med dyrking her. Et tilsvarende lag, men med usikker relasjon til resten av området, ble datert til førromersk jernalder (TUa-6355). En mikromorfologisk analyse av haugfyllen på gravene på Seierstad 6 bekrefter også at det er drevet beitedrift i området. Prøven viste at det var brukt torv fra beitemark i haugfyllen, noe som må være eldre enn gravenes datering til eldre romersk jernalder.

En nøyaktig datering av hulveiene har ikke latt seg gjøre, men det virker rimelig å hevde en maksimal bakre datering til yngre bronsealder ut fra datering av tilliggende strukturer og dyrkingslag. Hvor langt opp i tid veiene er brukt, er vanskelig å si, men sannsynligvis strekker bruken seg helt opp i nyere tid. Nærhet til historisk belagte veier (kirkeveiene) og dateringer av bunnlagene i hulveiene fra bronsealder til og med nyere tid, skulle gi indikasjoner på bruk av veisystemet over et meget langt tidsrom.

Men selv om det knytter seg en viss usikkerhet til brukstiden av hulveiene, har undersøkelsen ellers gitt indikasjoner på en betydelig eldre bruk av området enn forventet. Dateringer fra Seierstad 7 og øvrige analyser fra nærliggende lokaliteter har avdekket et pastoralt/agrart landskap i området som har blitt opparbeidet over et langt tidsrom, med dateringer fra overgangen senneolitikum/eldre bronsealder til romertid. Beliggenheten 200 meter fra Lågen, rikelig med spor etter ulike ferdselveier, gravene på Seierstad 6 og et stort antall øvrige fornminner i nærområdet viser at stedet har vært flittig benyttet fra forhistorisk tid til nåtid. Den delen av hulveisystemet som tilknyttet kirkeveien fra 1808–1918 tilsvarer også en forbindelse mellom to sentrale steder med gravfelt og kirke ved Hedrum i nord og Bommestad i sør. I følge stedsnavnsforskningen utledes navnet Bommestad fra *Bóndþingstaðir*, som skal bety tingplass

for bønder. I argumentasjonen for tolkningen henvises det til den nærliggende Tinghaugen, det gamle krysningspunktet over Lågen og de to hovedveiene som fra gammelt av har forbundet kyst og innland (NG.VI:342). Stedets kommunikative betydning og sentrale funksjon blir også belyst ved undersøkelsene på Bommestad 2, som ligger 600 meter lenger mot sørvest. Her er det gjort funn av 550 kokegrop/ildsted, noe som gjør det til et av nordens største kjente kokegropfelt (Bukkemoen og Samdal kapittel 8 i Bind 3).

Katalog

C55552/1–2

- 1) **Prøve, kull.** 10 kullprøver fra hulveier, rydningsrøyser og diverse nedgravninger. Alle kullprøvene er vedartsbestemt av Helge Irgens Høeg.
- 2) **Prøve, mikromorfologi.** 10 mikromorfologiske prøver fra hulveier, rydningsrøyser og diverse nedgravninger.

Chapter 8: Seierstad 7 – Sunken roads and cultivation traces from the Bronze Age to the Middle Ages

Summary:

The site of Seierstad 7, at Seierstad søndre farm (gnr. 2035, bnr. 1 and 3) was excavated in 2006 (Petterson 2007a). The site was situated 150 metres northeast of Seierstad 6, in a planted forest between Hedrumveien (Fv205) and E18 (figurs 6.1 and 8.1). 3000 sq. metres were cleared of forest and 100 sq. metres of soil was excavated during the course of the work.

The initial site assessment (Rødsrud 2003) had identified eight sunken roads at Seierstad 7. On the proximal site of Seierstad 9, a stone packing were at the same time excavated and dated to 3205 BP±80, cal 1590–1400 BC, T-16665 (Gjerpe 2005e:47).

The aim of the excavations at Seierstad 7 was to identify the construction elements of the sunken roads and date them based on stratigraphic relationships with other features and cultural layers. The relationship between the sunken roads and the other ancient monument sites in the vicinity (Seierstad 6, 8, and 9) should also be investigated. To illuminate this, it was planned to clear the topsoil in parts of the area and dig trenches through one or more of the sunken roads (Gjerpe 2005e:47).

During excavations in 2006, 15 sunken roads, three clearance-cairns, two pits and two field edges (No: åkerhakk) resembling sunken roads were identified

(Figure 8.2). Four of the sunken roads and the two field edges lie without the area of the zoning plan and has only been surface surveyed.

Ten charcoal samples and ten micromorphology samples associated with both the sunken roads and other features, were collected. The wood in all the charcoal samples have been identified and eight samples have been dated. Only one of the micromorphology samples was analysed. Eleven finds from metal-detecting are all considered to derive from modern activities.

A precise dating of the sunken roads at Seierstad 7 is difficult, but based on their stratigraphic relationships and the series of radiocarbon dates a post quem date in the Late Bronze Age is postulated. Several phases of land clearing and cultivation could be identified from the Late Neolithic/Early Bronze Age onwards. Radiocarbon dates from clearance-cairns, cultural layers, and pits and micromorphological analyses of soil profiles from other sites near by provide a good impression of chronology and activities on the site. The samples from the excavations are listed in the collections of the Museum of Cultural History at C55552/1–2.

Kapittel 9

Seierstad 8 – Udatert kullgrop

Lars Erik Gjerpe

Innledning

Undersøkelsen ble foretatt 23. august 2006 av én person. Det ble ved Kulturhistorisk museums registrering funnet ei kullgrop (Rødsrud 2003). Undersøkelsesområdet lå i skog på Seierstad søndre gnr. 2035 bnr. 1 i Larvik kommune. Det ble ikke funnet andre spor etter forhistorisk aktivitet.

Området

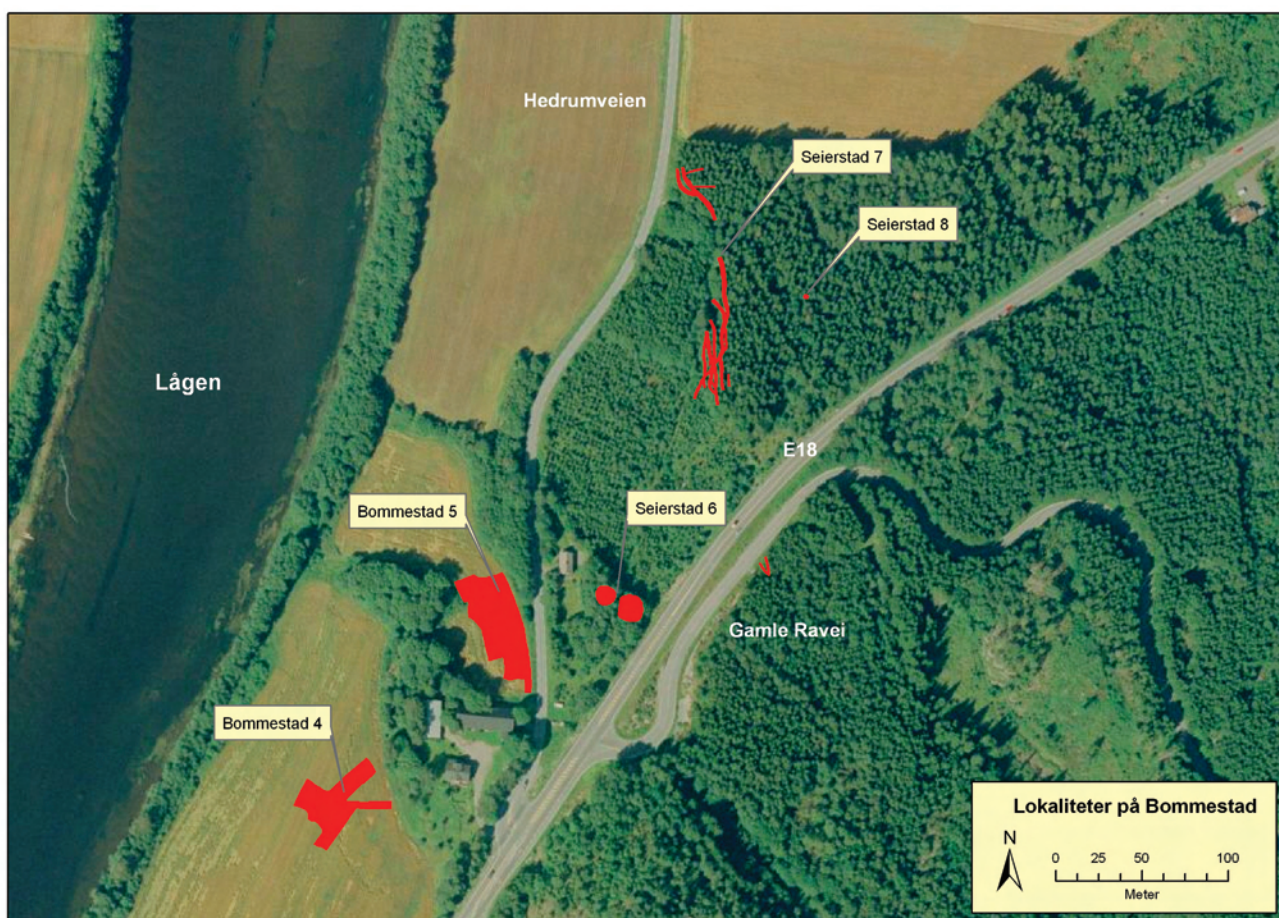
Kullgropa ligger i en nordvestvendt skråning som før undersøkelsen var bevoast med gran og enkelte innslag av løvtrær (se figur 8.1). Snaue 15 meter vest for kullgropa lå det et bekkeleie som ved vår undersøkelse hadde lite vannføring.

Undersøkelsen

Kullgropa ble innmålt, tegnet og fotografert i plan, snitt med gravemaskin og deretter tegnet og fotografert i profil. Til slutt ble det tatt ut to kullprøver. Det var beregnet å bruke et dagsverk på undersøkelsen, og det ble brukt litt i underkant av beregnet tid. Kullgropa ligger i en vestvendt skråning som før undersøkelsen var bevoast med gran.

Resultater

Det ble undersøkt ei kullgrop. Det er tatt ut to trekullprøver som er tapt, og det er derfor vanskelig å antyde datering. Kullgropa hadde ikke voller. Trekullet i bunnen av gropa var blandet med jord og torv.

Figur 9.1: Oversikt over lokaliteter på Bommestad. Ortofoto: Statens vegvesen. Illustrasjon: Magne Samdal.

Figure 9.1: Archaeological sites at Bommestad. Ortophoto: Directorate of Public Roads; Southern Region. Illustration: Magne Samdal.

Chapter 9: Seierstad 8 – an undated charcoal pit

Summary:

The site at Seierstad søndre (gnr. 2035, bnr. 1) in Larvik municipality was investigated in 2006. The initial site assessment had identified one charcoal pit (Rødsrud 2003). No other remains of prehistoric activity were uncovered during excavation.

Kapittel 10

Lie 25 og Solberg 26 – Undersøkelse uten daterbare funn

Lars Erik Gjerpe

Sammendrag og innledning

På Lie nedre gnr. 2046 bnr. 3, 5 og 38 og Solberg nedre gnr. 155 bnr. 18, Sandefjord kommune ble det sesongen 2005 undersøkt dyrkningsspor innenfor to områder i skog på til sammen 16 500 m². Kun de delene som lå i Larvik kommune på gnr. 2046 bnr. 38 ble nærmere undersøkt. Lokaliteten lå på raet og hellet jevnt mot øst. Undergrunnen besto av morenegrus og sand med større og mindre stein. Det ble utført et dagsverk i tillegg til innmåling. Det ble ikke gjort funn som sikkert kan dateres til forhistorie eller middelalder. Det er ikke tatt ut naturvitenskapelige prøver eller gjort funn av gjenstander. Det ble lagt ned langt færre dagsverk på lokaliteten enn beregnet i prosjektplanen, og prosjektplanens faglige forventninger ble ikke oppfylt.

Ved Kulturhistorisk museums registrering ble det registrert hulvei, rydningsrøyser og åkerterrasser (Rødsrud 2003).

Lokaliteten ble undersøkt 19. juli 2005. Lars Erik Gjerpe var feltleder og eneste deltager ut over innmåler og gravemaskinfører. Det ble åpnet fire sjakter med gravemaskin på tvers av antatte dyrkningsspor.

Beliggenhet og topografi

De to lokalitetene lå med ca. 100 meters mellomrom på moreneryggen som er en del av raet gjennom Vestfold. Området hellet jevnt mot øst. Undergrunnen besto av morenegrus og sand med større og mindre stein. Det ble ikke observert matjordslag i noen av de fire sjaktene som ble åpnet. Feltet lå øst for gårdsveien fra Danebo til Haga, Solberg og Elgesem. Forut for undersøkelsen var det skog på området. Ved registreringene omfattet lokaliteten både Lie nedre gnr. 2046 bnr. 3, 5 og 38 i Larvik kommune og Solberg nedre gnr. 155 bnr. 18 i Sandefjord kommune. Kun de delene som lå på gnr. 2046 bnr. 38 ble undersøkt.

Forventninger og problemstillinger

Det ble registrert syv rydningsrøyser, to åkerterrasser og en hulvei. I prosjektplanen (Gjerpe 2005e:68, 71) var det beregnet at alt skulle snittes og dokumenteres med naturvitenskapelige prøver. I tillegg skulle dyrkningssporene brukes som utgangspunkt for en mindre undersøkelse etter boplasspor. Til sammen var det beregnet å bruke 46 dagsverk ved undersøkelsen.

Undersøkelsen ble utført på kun ett dagsverk, og resultatene fra undersøkelsen oppfyltde ikke forventningene i prosjektplanen.

Undersøkelsen

Skogen ble hugget våren/sommeren 2005, og det ble deretter gravd sjakter med gravemaskin på tvers av tre rydningsrøyser og en antatt dyrkningsflate. Profilene i sjaktene viste at området neppe har vært dyrket, men sannsynligvis ryddet for slått eller beite. Erfaringer både fra E18-prosjektet og andre steder har vist at slike spor er vanskelig å datere. Selve rydningen ser ikke ut til å være en svirydning, og det blir dermed ikke trekull å datere. Samtidig fører heller ikke beiting eller slått til at det danner seg matjordslag. Erfaringene fra Fyldpå antyder også at pollen i stor grad transporteres ned gjennom tørre ryser, slik at heller ikke pollenprøver er egnet til å datere rydningsrøyser på morenegrus og -sand. Det kan dog være at en høyere prioritering av lokaliteten kunne gitt daterbart materiale, men det ble vurdert slik at prosjektets ressurser kunne anvendes bedre på andre lokaliteter. Det ble derfor raskt besluttet å avslutte undersøkelsene.

Resultatene

Det ble ikke funnet sikre spor etter aktivitet fra forhistorie eller middelalder på lokaliteten. De antatte dyrkningssporene ble tolket som spor etter rydding i forbindelse med beite eller slått, men kunne ikke dateres. De antatte dyrkingsterrassene ser ut til å være gamle strandvoller, og kan være noe forsterket med rydningsstein.

Figur 10.1: Oversikt over lokaliteter i Danebo-området. Ortofoto: Statens vegvesen. Illustrasjon: Magne Samdal.
 Figure 10.1: Archaeological sites in the Danebo area. Ortophoto: Directorate of Public Roads; Southern Region.
 Illustration: Magne Samdal.

Chapter 10: Lie 25 and Solberg 26 – Excavations without datable finds

Summary:

In 2005, possible traces of cultivation were investigated at Lie nedre (gnr. 2046, bnr. 3, 5, and 38) in Larvik municipality. The initial site assessment had identified remains of prehistoric activity – a sunken road, clearance-cairns and cultivation terraces – on two sites; Lie nedre and Solberg nedre (gnr. 155, bnr. 18 in Sandefjord municipality) (Rødsrud 2003). However, only the site at Lie nedre was eventually excavated.

The site was 16,500 sq. metres and situated on an eastern slope on the Ra-moraine. The subsoil consisted of glacial gravel, sand and stone. Four trenches were excavated, but no small finds or features were identified that could securely be dated to the prehistoric or medieval periods. No samples were collected from the site.

